

Komt de krimp?

Demografische ontwikkeling Drechtsteden tot 2040

In de bevolkingsprognose van 2009 concludeerden we dat de bevolking van de Drechtsteden licht zou groeien tot 2030 en daarna zou gaan dalen. Ook voorzagen we een forse ontgroening en vergrijzing alsmede een voortzettende gezinsverduunning. Blijken deze conclusies ook houdbaar voor de nieuwste bevolkingsprognose? Dat beschrijven we in deze factsheet.

Inhoud:

1. Conclusies
2. Omvang
3. Leeftijdsgroepen
4. Doelgroepen
5. Geboorte, sterfte en migratie
6. Huishoudens

1 Conclusies

Op basis van deze factsheet trekken wij de volgende conclusies:

- De bevolkingsomvang lijkt te blijven groeien tot 2040, dit in tegenstelling tot de vorige prognose uit 2009 die een bevolkingsafname voorzag vanaf 2030. De groei valt ook hoger uit.
- De bevolkingsgroei wordt op korte termijn voornamelijk gevoed door het geboorteoverschot en op langere termijn doordat er meer mensen zich in de Drechtsteden vestigen dan dat mensen uit de regio vertrekken.
- De bevolkingsgroei is het grootst in Hendrik-Ido-Ambacht, dat in 2040 de derde gemeente van de Drechtsteden zal zijn met ruim 34.000 inwoners.
- Door de afname van het aantal jongeren zal de instroom op scholen met zo'n 5% dalen. De potentiële beroepsbevolking krimpt tot 2040 met 5%. Daar staat tegenover dat de groep die vooral zorg vraagt, de 75-plussers, verdubbelt.
- Het aantal huishoudens in de Drechtsteden neemt met 14.000 toe, tot 131.000 in het jaar 2040. Dit komt voornamelijk door de groei van het aantal eenpersoons-huishoudens, van bijna 40.000 naar 50.000. Hierdoor zet de gezinsverduunning door.

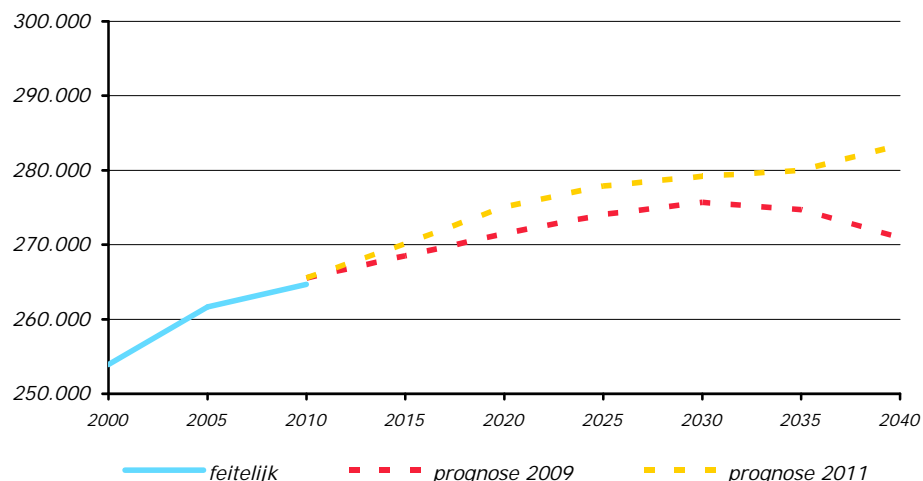
De bevolkingsprognose voor de Drechtstedengemeenten is gebaseerd op de landelijke Pearl prognose 2011 (zie kader). Net als bij de vorige prognose in 2009 is de prognose tot 2025 vooral gebaseerd op de woningbouwplannen. Voor de periode daarna zijn er geen woningbouwplannen. Daarom gaat PEARL uit van recente migratiecijfers (PBL/CBS 2011 Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2011-2040: sterke regionale contrasten). Aangezien de Drechtsteden de laatste jaren meer mensen zagen komen dan vertrekken, zien we ook een verdere groei na 2025.

2 Omvang

Figuur 1 toont de bevolkingsontwikkeling in de Drechtsteden. Waar we in de prognose uit 2009 nog een bevolkingsafname voorzagen vanaf 2030, zien we nu een verdergaande bevolkingstoename. Dit komt vooral door de modelmatige aanname van een stijgend binnenlandse migratieoverschot. Hiermee blijft de Drechtsteden in het spoor van de landelijke bevolkingsontwikkeling. Beide groeien tot 2040 met 7%.

PEARL staat voor 'Projecting population Events At Regional Level'. Het is sinds 2004 het regionale prognosemodel voor bevolkingsontwikkeling van het Planbureau voor de leefomgeving (PBL) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Figuur 1 Bevolking Drechtsteden 2010-2040, totaal

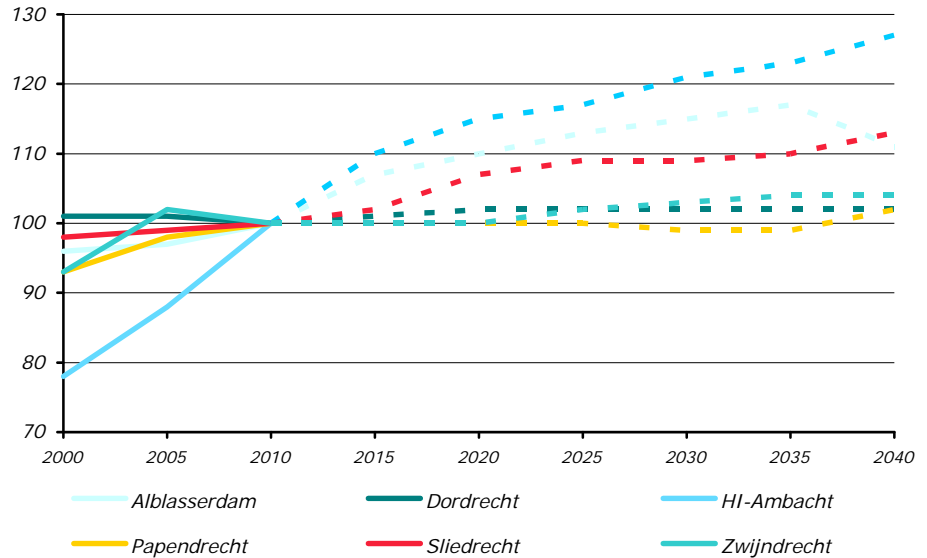

De zes gemeenten in de Drechtsteden zijn:

- Alblasserdam
- Dordrecht
- Hendrik-Ido-Ambacht
- Papendrecht
- Sliedrecht
- Zwijndrecht

In figuur 2 zien we dat de bevolking redelijk gelijk blijft in de grootste drie gemeenten op dit moment: Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht. Hendrik-Ido-Ambacht laat de grootste groei zien, van bijna 27.000 naar ruim 34.000 inwoners (+27%). Daarmee wordt deze gemeente over zo'n vijftien jaar qua bevolkingsomvang de derde gemeente van de Drechtsteden, achter Dordrecht en Zwijndrecht. Ook Alblasserdam (van 19.000 naar 21.000) en Sliedrecht (24.100 naar 27.200) zien de bevolkingsomvang met meer dan 10% toenemen. De nieuwbouwprogramma's in de Volgerlanden (Hendrik-Ido-Ambacht) en Baanhoek-West (Sliedrecht) dragen hieraan bij.

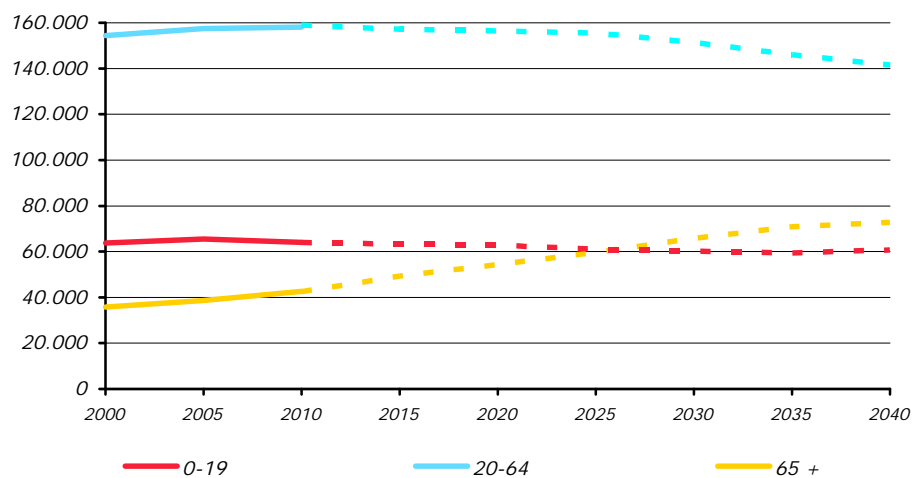
Figuur 2 Bevolking gemeenten in de Drechtsteden 2010-2040 (index 2010=100)

3 Leeftijdsgroepen

In figuur 3 zien we de bevolkingsontwikkeling voor drie leeftijdsgroepen. Het aantal jongeren beneden de 20 jaar daalt naar verwachting voorzichtig (-3.300), maar veel minder snel dan twee jaar geleden werd voorzien. Hetzelfde zien we bij de leeftijdsgroep 20-64 jaar (-10.000). Het aantal personen van 65 jaar en ouder stijgt snel (+32.000) en groeit nog wat harder dan eerder gedacht. Met andere woorden, de ontgroening is iets minder omvangrijk dan twee jaar geleden verwacht, de vergrijzing zal zich naar verwachting ongewijzigd voortzetten.

Figuur 3 Bevolking Drechtsteden 2010-2040, naar leeftijd

Het aantal 65-plussers groeit aanzienlijk. Het aantal mensen beneden de 20 en tussen de 20 en 65 jaar neemt af, maar minder dan eerder voorzien.

De verdeling van de bevolking over verschillende leeftijden wordt vaak weergegeven in een bevolkingspiramide. Dit hebben we gedaan in figuur 4. Daaruit blijkt dat de bevolking tussen de 40 en 50 jaar duidelijk afneemt, dat het aantal jongeren voorzichtig afneemt en dat het aantal mannen en vrouwen van 65 jaar en ouder aanzienlijk toeneemt. Het aantal mannen van 80 jaar en ouder verdubbelt in elke leeftijdscategorie en bij de vrouwen van deze leeftijd verdubbelt de omvang bijna.

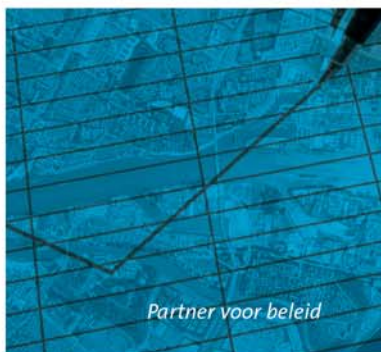
Beroepsbevolking

De potentiële beroepsbevolking in de Drechtsteden krimpt tot 2040 met 5%.

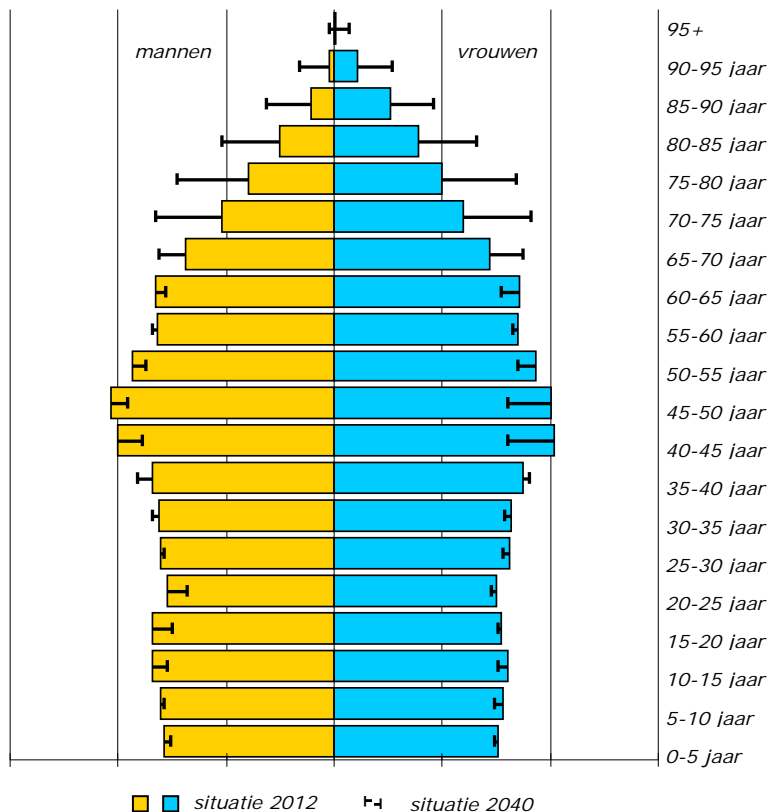

Zorgvraag

Het aantal 75-plussers verdubbelt in de komende 30 jaar. In 2040 is de groep 70-74 jarigen even groot als de groep 35-40 jarigen.

Figuur 4 Bevolkingspiramide Drechtsteden 2012 en 2040

4 Doelgroepen

De bevolkingspiramide geeft een eerste beeld van de ontwikkeling van de vraag naar onderwijs, de beschikbare beroepsbevolking en de vraag naar zorg.

Onderwijs

- Kinderen onder de vier jaar gaan naar de kinderdagopvang en het peuterspeelzaalwerk. Tot 2040 neemt deze doelgroep af met 3%.
- Het aantal basisscholieren in de Drechtsteden daalt tot 2040 met 4%.
- De instroom op het voortgezet onderwijs (12 jarigen) daalt met 7%.
- De scholen voor middelbaar beroepsonderwijs zien de potentiële doelgroep (16-22 jarigen) met 7% afnemen.

Beroepsbevolking

De potentiële beroepsbevolking bestaat nu nog uit alle personen van 15 tot 65 jaar. Dit zijn nu 173.500 personen. In 2040 ligt de pensioengerechtigde leeftijd op 67 jaar. De doelgroep 15 tot 67 jaar omvat dan 164.880 personen, oftewel een afname van 5%. Zou de beroepsbevolking in 2040 nog steeds uit de personen van 15 tot 65 jaar bestaan, dan zou de doelgroep met 6% dalen.

Zorg

Bij het ouder worden neemt de vraag naar zorg toe. De zorgvraag is het grootst onder de 75-plussers. Die groep verdubbelt van omvang: van 20.500 in 2012 naar 40.400 in 2040.

5 Geboorte, sterfte en migratie

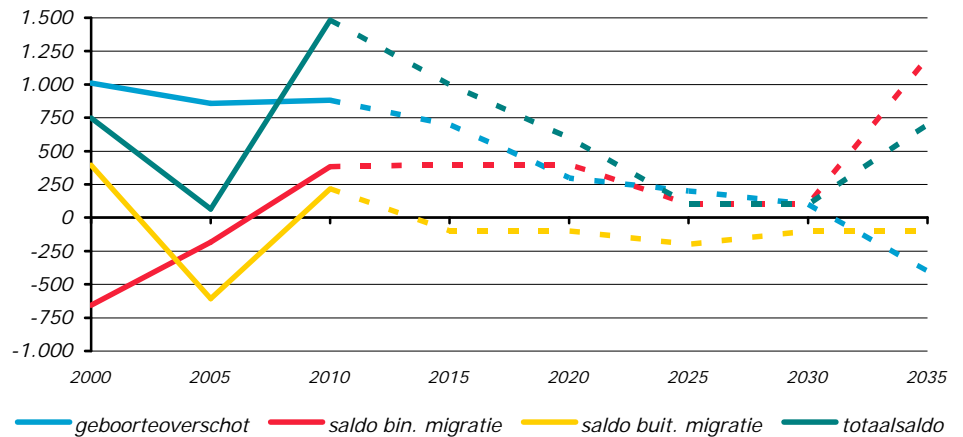
De Drechtsteden zullen tot 2030 voornamelijk groeien door een geboorteoverschot (meer mensen worden geboren dan dat er overlijden), en in iets mindere mate door een positief binnenlands migratiesaldo. Na 2030 speelt de binnenlandse migratie een grote rol: er komen meer mensen naar de Drechtsteden dan dat ze er uit vertrekken.

Het geboorteoverschot, momenteel jaarlijks nog bijna +1.000, neemt geleidelijk af en verandert vanaf 2030 in een sterfteoverschot (meer mensen overlijden dan dat er worden geboren). Dit komt vooral door het toenemende sterftecijfer, van 2.200 naar 3.300 per jaar. Het geboortecijfer, dat de laatste tien jaar al daalde van 3.500 naar 3.000, blijft redelijk constant. In Nederland wordt het geboorteoverschot ook negatief in 2035.

Op de website van het OCD,
onder "Cijfers en trends", staan
de gemeentelijke
prognosecijfers van om de vijf
jaar.

Het huidige binnenlandse migratieoverschot neemt in de Drechtsteden eerst langzaam af, maar laat juist een sterke toename zien vanaf 2035. Dit draagt voor een belangrijk deel bij aan de voortzetting van de bevolkingsgroei en komt voort uit de modelmatige aanname dat de bevolkingsgroei van de laatste jaren in de Drechtsteden een goede voorspeller zijn van de migratiepatronen van na 2025. Het buitenlandse migratiesaldo heeft slechts een beperkte invloed op de ontwikkeling van de bevolkingsomvang.

Figuur 5 Bevolkingsontwikkeling Drechtsteden 2010-2035

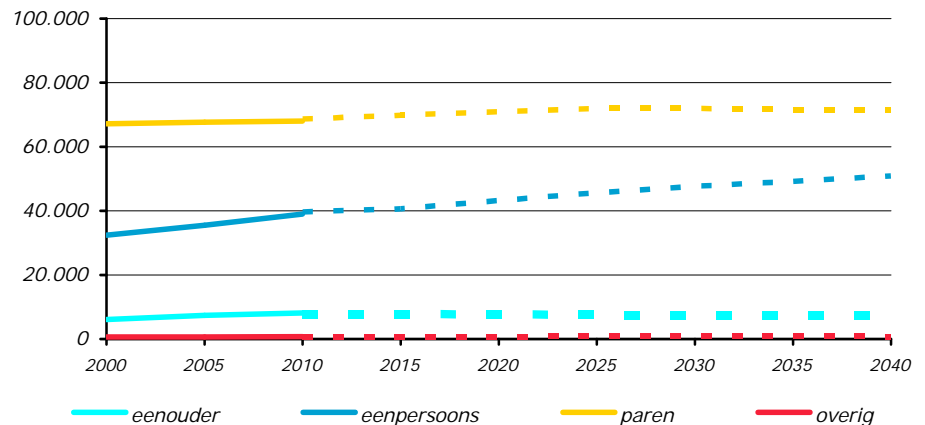

Toelichting: cijfers voor 2011 zijn gebaseerd op het driejaarlijkse gemiddelde. Prognose stopt in 2035.

6 Huishoudens

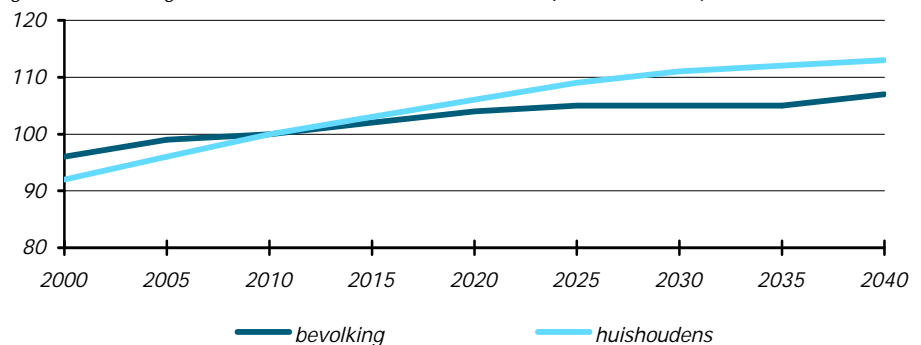
Het aantal huishoudens in de Drechtsteden stijgt van 117.000 naar 131.000. Dit komt voornamelijk door de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens, van bijna 40.000 naar 50.000 (figuur 6). De overige huishoudens blijven redelijk constant.

Figuur 6 Huishoudensamenstelling Drechtsteden 2010-2040

In figuur 7 zetten we de ontwikkeling van het aantal huishoudens af tegen de bevolkingsontwikkeling. We zien dat het aantal huishoudens sneller stijgt dan het aantal inwoners. Dit heeft tot gevolg dat het aantal personen per huishouden afneemt (gezinsverdunding). De groei van het aantal huishoudens heeft uiteraard een grote invloed op de woningvraag.

Figuur 7 Bevolking en huishoudens Drechtsteden 2010-2040 (index 2010=100)

dr. B.J.M. van der Aa
drs. J.M.A. Schalk
oktober 2012

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl